

Värna individens fri- och rättigheter på Internet

Vår politik i punkter

- Individens fri- och rättigheter på nätet ska skyddas i bindande EG-rätt
- Om tvångsmedel ska användas mot individer eller organisationer på nätet, måste de föregås av rättslig prövning
- Den europeiska datatillsynsmannen ska ombildas till en dataskyddsmyndighet med mer resurser för övervakning och ett starkt mandat granska kommande lagförslag i EU
- Dataskyddsmyndigheten får i uppgift att precisera hur personuppgifter får användas i EU:s brottsbekämpande arbete
- Dataskyddsmyndigheten får i uppgift att presentera en årlig rapport om utvecklingen av individers fri- och rättigheter inom unionen och dess medlemsstater

Liberalare Europa

Liberaler är teknikbejakande och framstegsvänliga. Internetrevolutionen är tillsammans med tryckpressen och andra lika epokgörande uppfinningar en av de stora frihetsrevolutionerna i mänsklighetens historia.

De finns tyvärr de som mer ser Internet som något nytt och farligt. Lagstiftare som är skrämda av den nya tekniken – och ofta stöttade av lobbygrupper som vill gynna ett eller annat särintresse – har ibland lagt fram överilade regleringsförslag.

Det finns andra som fruktar Internet för den frihet det kan ge. Som är rädda för att deras egna positioner kan hotas eller som alltid haft en begränsning av yttrandefriheten på agendan. Denna grupp är pigg på att hoppa på alla förslag om att begränsa friheten på nätet.

Vi liberaler är helt övertygade om att internetrevolutionen innebär många fler möjligheter än problem. Liberala principer innebär både rättigheter och skyldigheter för individen. Nätet är inte och ska inte vara rättslöst. Det viktiga är att slå fast att rättskipningen ska utföras av domstolar, inte av privata aktörer. Internet är nu en sådan central del av våra liv att det är betrakta som en självklar ”plats” där våra grundläggande rättigheter ska gälla.

Fakta och argument

Rättssamhällets grundläggande värderingar måste gälla på nätet i lika stor utsträckning som i det vanliga livet. Hit hör att vid misstanke om brott inte kunna bli utesluten från att delta i det samhälleliga livet utan att först ha fått sin sak prövad i en domstol. Hit hör yttrandefrihet och frihet från censur. Hit hör också skydd för privatliv och kommunikation.

Ja till starkare skydd av privatlivet

Den personliga integriteten är ett grundläggande värde i ett liberalt samhälle. Det finns ett grundläggande skydd i *Europakonventionen om de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna* som alla EU:s medlemsstater är parter till.

Denna konvention skrevs dock före Internets tillkomst och det finns flera rättsfall när stater som både tillträtt konventionen och är medlemmar i EU fällts för åtgärder som strider mot konventionens regler. Det aktuella fallet med den franska lagen om att stänga av fildelare utan rättslig prövning, skulle sannolikt inte hålla för en prövning i Europadomstolen.

Visserligen utgör konventionen ett skydd, men det är olyckligt att detta ska vara beroende av ständigt nya prövningar i Europadomstolen. Folkpartiet vill därför införa bindande gemenskapslagstiftning som stoppar sådana lagar från att ens antas i medlemsstaterna.

Den europeiska datatillsynsmannen har idag bara möjlighet att ägna sig åt tillsyn i efterhand. Vi vill ombilda tillsynsmannen till en europeisk dataskyddsmyndighet. Den ska ha ett starkt mandat att granska kommande lagförslag i EU för att säkerställa att integriteten värnas.

Vi vill också att den nya dataskyddsmyndigheten ska slå fast hur personuppgifter får användas i EU:s brottsbekämpande arbete. Det stärker skyddet för den enskildes privatliv.

EG-domstolen hänvisar till Europadomstolens rättsfall vad gäller alla frågor om individuella fri- och rättigheter. Vi tycker också att EU bör uppvärdera den roll som Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna har. På flera sätt har Europadomstolen fått en ställning som praktiskt kan liknas vid en ”högsta domstol i rättighetsfrågor” för EU. Därför bör EU bidra till finansieringen av Europadomstolen, så snart Lissabonfördraget är ratificerat och EU kan tillträda konventionen.

Många små steg...

Det finns också anledning att vara ödmjuk och erkänna att även ett parti som Folkpartiet som sätter individens rätt till privatliv och integritet högt på dagordningen, ibland har haft svårt att se helheten av de många förslag som lagts fram på senare år.

Detta är ett starkt skäl till att öka öppenheten och transparensen i EU:s beslutsfattande. Debatten i medlemsländerna behöver komma igång tidigare. Det är också viktigt att ge ett tydligt mandat åt de institutioner som kan fungera som en balans, bland annat den dataskyddsmyndighet som Folkpartiet föreslår. Genom årliga rapporter till Europaparlamentet om hur individens fri- och rättigheter och skyddet för privatlivet har utvecklats, blir det tillfälle att debattera utvecklingen i stort och inte enbart de enskilda förslagen.

Ja till fildelning, ja till ersättning

Fildelning är en rad tekniker för att dela filer mellan flera användare. Det är en del av den fantastiska internetrevolutionen. De nya möjligheterna till global, obegränsad kommunikation mellan människor är otroligt kraftfulla verktyg i frihetens tjänst. Men när fildelning utnyttjas för att t.ex. dela upphovsrättsligt skyddat material och beröva upphovsmännen ersättning blir det mer problematiskt.

Den bästa lösningen på problemet vore att hitta en fungerande modell som tillåter användare att dela med sig av upphovsrättskyddat material, men ändå garanterar en rimlig ersättning till skaparna. Det vore den bästa lösningen och Folkpartiet uppmanar branschföreträdare och intresseorganisationer att arbeta för det.

Däremot om vi ser till situationen idag så innebär olovlig spridning av material som är skyddat enligt lagen om upphovsrätt ett intrång i upphovsrätten. De regler som nu införts, den s.k. IPRED-lagen, innebär att upphovsmännen har möjlighet att hävda sina rättigheter till ersättning i domstol.

IPRED är en rättslig lösning som riktar sig mot den utbredda piratkopieringen. Polis och åklagare kan enbart kopplas in i grova fall (som t.ex. fallet med The Pirate Bay) i praktiken där fängelse kan bli aktuellt i straffskalan. Folkpartiet har krävt och fått gehör för flera åtgärder som garanterar rättssäkerhet och proportionalitet i bestämmelserna. Ett företag som begär ut personuppgifter måste kunna ange tillräckligt starka skäl för att en svensk domstol ska besluta att lämna ut uppgifterna.

Telekompaketet

Det huvudsakliga innehållet i Telekompaketet har ingenting med integritetsfrågor att göra, utan skärper reglerna för konkurrens på telekommarknaden. Oklarheter om – och ibland rena missuppfattningar om innehållet – har gjort frågan inflammerad.

Striden står framför allt kring två tillägg som en majoritet i Europaparlamentet drivit (ofta kallade ”138:an” och ”166:an” efter de nummer tilläggen gavs i parlamentets första läsning) medan vissa länders regeringar har motsatt sig dem i rådet. Tilläggen begränsar enskilda medlemsstaters möjlighet att införa lagstiftning som stänger av användare eller andra liknande sanktioner.

Folkpartiet har stött bägge dessa tillägg i Europaparlamentet och Olle Schmidt var drivande i att få den liberala ALDE-gruppen att stoppa telekompaketet vid omröstningen den 6 maj.

Datalagringsdirektivet

Datalagringsdirektivet rör hur länge och vilka trafikuppgifter som ska lagras för bland annat telefonsamtal, mobiltelefonsamtal och Internettrafik mellan abonnenter. Uppgifterna kan sedan begäras ut av rättsvårdande myndigheter i efterhand för att bl.a. kartlägga kriminellas handlingar, kontaktnät och rörelsemönster. Sverige har dröjt med implementeringen.

Folkpartiet stödjer det förslag som tagits fram av alliansregeringen. Vi har försökt göra den bästa avvägningen mellan risken för den enskildes integritet och en effektiv brottsbekämpning. Folkpartiet har bland annat krävt och fått igenom att trafikdata ska lagras den minimala tiden som direktivet förutsätter, sex månader.

FRA

FRA-frågan har visserligen inte med EU att göra överhuvudtaget. Sverige bestämmer själva hur vår underrättelsetjänst ska fungera. Men FRA dyker ändå upp då och då i debatten. Dels ger andra integritetsfrågor en ”spill over”-effekt, dels kommer nyheter som berör FRA.

Nyligen framkom till exempel att regeringen inte kommer att hinna förbereda en proposition om de tilläggsförslag som är beslutade i uppgörelsen som folkpartiet var med och tvingade fram. Därför ska den lagändring som beslutades om i juni 2008 skjutas upp till dess att de nya rättssäkerhetsgarantierna med mera har kunnat behandlas.

Folkpartiet är nöjda med de 38 olika tillägg som gjordes för att skydda integritet och rättssäkerhet – mycket tack vare folkpartiets insatser. Vi bevakar hur frågan behandlas framöver.

ACTA

ACTA står för *Anti-Counterfeiting Trade Agreement* eller ung. Antipiratkopie-handelsöverenskommelsen. ACTA rör insatser mot många former av piratkopiering av patent, mönsterskydd, kretskort, mediciner med mera. Förhandlingar sker mellan bl.a. EU, USA, Schweiz, Japan m.fl. länder. Förhandlingarna sker slutet, vikt är regel i internationella sammanhang men spär på misstänksamheten.

ACTA antas medföra långtgående krav på insatser mot piratkopiering. Av de delar som läckt ut, är bland annat ett mycket kontroversiellt förslag att tullpersonal ska ges rätt att utan konkret misstanke inspektera lagringsmedia (inkl. datorer, mp3-spelare med mera) i jakten på piratkopior. Detta motsätter sig Folkpartiet starkt.

Med tanke på den utbredda misstänksamheten anser Folkpartiet också att man bör göra ett undantag från hur sådana förhandlingar brukar skötas och öppna upp processen. Vår inställning till förslagen kommer inte att bli slutgiltigt formulerade förrän det är färdigt, men vi stödjer generellt ett ökat rättsligt skydd så länge åtgärderna är proportionerliga och rättssäkra.

PNR

PNR i sin ursprungliga form innehöll dels ett förslag om att öka utbytet av personuppgifter om resande med flyg, dels att nationella myndigheter ska använda dessa uppgifter proaktivt för att kartlägga resandemönster och skapa ”profiler” av enskilda resenärer. Förslaget lades fram av den dåvarande italienska kommissionären Franco Frattini.

Folkpartiet har tillsammans med den liberala gruppen kraftigt avvisat PNR i sin ursprungliga utformning i Europaparlamentet. Det finns inget medlemsland som stödjer det förslaget idag.

PNR förslagets två olika delar har väldigt skilda konsekvenser för hur förslaget bedöms. Ett ökat utbyte av personuppgifter som lagras i biljettsystemen har begränsad inverkan på enskilda resenärers integritet, så länge lagring och användning följer de restriktioner som finns idag. Men Franco Frattinis förslag om att använda dessa uppgifter för att skapa resnärsprofiler får väldigt långtgående följder.

De diskussioner som förs nu handlar om mer begränsade förslag som sannolikt kan få stöd. Eftersom Folkpartiet vill öka insatserna mot brott inom EU är det sannolikt att vi kommer att stödja ett mer begränsat PNR-förslag, när ett sådant finns att ta ställning till.

Frågor och svar

Vad tycker Folkpartiet om fildelning?

Fildelning är en oerhört positiv teknik. Den är ett viktigt inslag i den moderna kommunikationsrevolutionen. Vi anser dock att man ska göra rätt för sig när det handlar om att sprida upphovsrättsskyddat material som t.ex. filmer, litteratur eller musik. Den eller de

som skapat verket har en rätt till ersättning. Men vi hoppas på att det går att ta fram lösningar där detta är möjligt att lösa utan onödiga rättsliga ingrepp och kontroller.

Stöder Folkpartiet IPRED-lagen? Innebär inte IPRED att privata företag får polisiära uppgifter?

Vi anser att lagen är nödvändig för att skydda upphovsrättsinnehavarnas rättigheter idag, när piratkopiering är utbredd. I valet mellan att lägga denna uppgift på polisen vilket skulle medföra att den statliga övervakningen av människors Internetanvändning skulle behöva öka väldigt mycket, eller stärka de egentliga rättighetsinnehavarnas möjlighet att hävda sina rättigheter i domstol tyckte vi att det senare övervägde.

Ett företag som begär ut personuppgifter måste kunna ange tillräckligt starka skäl för att en svensk domstol ska besluta att lämna ut uppgifterna. Det är ett starkt skydd av enskildas privatliv och rätt till integritet.

Kommer skivbranschen och filmindustrin att kräva miljonskadestånd av enskilda nu?

Det kan hända att de begär summor som en svensk domstol aldrig skulle döma ut, för att försöka avskräcka användare från att dela piratkopierat material. Men det är viktigt att komma ihåg att i Sverige är det domstolen som dömer ut skadestånd. Det följer inte automatiskt parternas yrkanden. Den som begär skadestånd måste kunna visa på faktisk skada.

Fördel Folkpartiet

Moderaterna

De moderata ledamöterna har oftast röstat på samma sätt som den liberala gruppen i viktiga integritetsfrågor, men ibland varit splittrade. Ledamoten Christoffer Fjellner har utmärkt sig med en väldigt tydligt integritetspositiv linje, men inte alltid fått med sig sina partikamrater. Charlotte Cederschiöld, Gunnar Hökmark och Anna Ibrisagic avstod till exempel från att rösta när det gällde det tillägg som kallas ”138:an” i Telekompaketet.

Centerpartiet

Centerpartiets Lena Ek har ofta följt den liberala ALDE-gruppens rekommendationer i röstningen om viktiga integritetsfrågor, men inte varit drivande.

Kristdemokraterna

Anders Wijkman har ofta brutit med den konservativa gruppen och röstat med den liberala partigruppen i en del viktiga integritetsfrågor.

Socialdemokraterna

De flesta socialdemokratiska Europarlamentsledamöter röstar lojalt med sin partigrupp även i integritetsfrågor. De svenska socialdemokraterna röstade dock mot den övriga gruppen om i maj och fällde Telekompaketet.

Vänsterpartiet

Vänsterpartiet har som regel röstat mot förslag som hotar att inskränka skyddet för privalivet och den personliga friheten på Internet.

Miljöpartiet

Miljöpartiet har tillsammans med Folkpartiet röstat konsekvent och tydligt för integritetsskydd och mot inskränkningar i privatlivet under den här mandatperioden.

Junilistan

Junilistans ledamöter har ibland varit splittrade i frågor som rör integritet och personlig frihet på Internet. Medan Nils Lundgren i regel röstat på samma sätt som den liberala gruppen, har Helene Goudin ibland röstat tvärt emot.

Feministiskt initiativ

Feministiskt initiativs ledamot Maria Robsham (f.d. Carlshamre) har varit frånvarande från de flesta voteringar som rör de här frågorna. Innan partibytet röstade hon med den liberala gruppen.

Piratpartiet

Piratpartiet har profilerat sig stenhårt i frågor som rör integritet och skydd för privatlivet. De kan förväntas rösta så också i Europaparlamentet om de får mandat. Men till skillnad från Folkpartiet vill de slopa upphovsrätt och patentlagstiftning, som skulle få allvarliga ekonomiska konsekvenser för såväl konstnärer och artister som för innovationsindustrier som biomedicin/teknikföretag och IT-industrin.